

[Hans Hedtoft.]

er et interview, hvor der bliver stillet en lang række indsendte spørgsmål —, var der en indsender, der havde indsendt et spørgsmål, der lød således:

„Tør statsministeren åbent sige sin mening om, hvor Danmark i dag skal placere sig i østblokken eller vestblokken?“ Jeg svarede i henhold til mit manuskript fra dengang:

„Ja. Vi skal overhovedet *ikke* placere vort land i nogen blok. Vi er medlem af De Forenede Nationer og skal der gøre vor pligt som nordisk land.

De demokratiske og humanistiske idealer, der er udtrykt i vor forfatning, skal vi på alle områder arbejde for at få virkeliggjort og fastholde vor ret og pligt til frit at sige vor mening både til øst og vest.

Må jeg tilføje, at det efter min mening ikke kan være en dansk eller nordisk interesse at uddybe de altfor åbenbare modsætninger mellem øst og vest. Et endeligt brud mellem de stormagter, der stod sammen for at vinde krigen, vil være en katastrofe for os alle — måske ikke mindst for Norden.“

Således lød mit svar, fuldt refereret. Det, jeg nu beder medlemmerne bemærke, er, at dette radiointerview blev optaget den 30. januar 1948. Spørgsmålet til mig lød, om jeg turde sige min mening om, hvor Danmark i dag skal placere sig, i øst- eller vestblokken. Spørgsmålet er altså stillet mig på et tidspunkt før Berlinkrisen, før kuppet i Tjsekkoslovakiet, før sammenbrudet af de nordiske forsvarsforhandlinger, før den kolde krig egentlig var begyndt. På det tidspunkt, ærede medlemmer, mente jeg virkelig af ærlig overbevisning, at Danmark indenfor FN skulle gøre alt, hvad der stod i menneskers magt for at hindre brudet mellem stormagterne — og det gjorde vi. Den udenrigspolitiske linie, Danmark fulgte på dette tidspunkt, var i overensstemmelse med det fælles ønske her i landet om at medvirke til, at brudet ikke kom mellem stormagterne. Men det kom alligevel. I februar 1948, altså en måned efter at jeg havde udtalt mig som refereret, kom kuppet i Tjsekkoslovakiet, i april samme år kom Berlinkrisen, året efter optages de nordiske forsvarsforhandlinger, som ender med brud. Er der nogen, bortset fra dem der sidder allerbagest

til højre i denne sal, som vil bebrejde mig og sige, at der er noget uærligt i det standpunkt, jeg tog dengang? Skal vi ikke alle sammen i de standpunkter, vi indtager, lade os diktere af virkeligheden, af de hændelser og erfaringer, vi har været ude for? Det gjorde jeg for mit vedkommende, det gør mit parti også.

Må jeg dernæst gøre en bemærkning til det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) og andre, som har fremhævet, at medlemmer af den socialdemokratiske rigsdagsgruppe, det ærede medlem hr. Bomholt, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) — og der har ligeledes været nævnt udtalelser af fhv. udenrigsminister Gustav Rasmussen —, tidligere har taget afstand fra det, der nu sker eller kan komme til at ske med hensyn til stationeringen. Jeg har allerede sagt i den første tale, jeg holdt, at jeg tror ikke, at nogen ved indgåelsen af Atlantpagten havde forudset den udvikling, der senere fulgte. Det er fuldstændig urimeligt at ville forsøge på at ville snakke udenom det. Det kunne ingen, jeg havde nær sagt kvindefødt gøre, måske bortset fra den mand, der sider bag høje mure i Kreml, og som det ærede medlem hr. Aksel Larsen elsker. Men rent bortset fra, at der som sagt ikke er tale om baser og ej heller om fremmede styrker, men atlantiske styrker, er der blot det at sige om Gustav Rasmussens og andres udtalelser, at ingen, hverken Danmark eller USA, var så profetisk fremsynede, at de i 1949 kunne forudse hele den videre udvikling og nødvendigheden af en effektivisering af det nordatlantiske samarbejde. Der var dengang ingen, der tænkte på stationering af Atlantpagtstyrker i Danmark i fredstid, men den samarbejdsform, der da forudsås, ændredes jo, da Atlantpagtlandene i 1950 besluttede allerede i fredstid at oprette et egentligt forsvarsberedskab under en enhedskommando, en beslutning, der er godkendt af den danske regering, en beslutning, som her i denne sal er godkendt af et altovervejende flertal. Hele spørgsmålet om stationering må selvfølgelig vurderes som et led af det således oprettede fælles forsvar, ikke på baggrund af en erklæring, der naturligvis ikke kan forpligte ud i fremtiden, efter at dens grundlag er ændret med rigsdagens fulde billigelse.

Må jeg endelig som kommentar til socialdemokratiets stilling, som man har spurgt